

RE-FORMATIO

Orans (bedende)
Priscilla-katakomben
3. århundrede

4/1973

FORNYELSE AF GUDSTJENESTEN ~ ELLER GENNEM GUDSTJENESTEN

PRÆDIKEN I SØNDAGSMESSEN VED KIRKEDAGENE I HYLLESTED

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

FRA mange sider styrter man sig nu, inden man har forstået meningen med gudstjenesten, ud i et arbejde for at gøre den mere meningsfyldt, vedkommende og livsnær.

De to i templet, farisæeren og toldereren, vidste derimod, hvad en gudstjeneste er. De kom jo for at bede. Har man nemlig noget at bede om, er ens gudstjeneste så vedkommende og meningsfyldt, den kan blive. Hvad mening skulle den ellers have!

Men, hvad dagens evangelium angår, så fører det, som man griber det an i en luthersk kirke, let ind i en blindgyde, til en march på stedet: I stedet for at ophøje sig ved at ophøje sig, siges der, bør man fornede sig for derved at ophøjedes. Men hvordan undgår man så at ophøje sig, bare på en ny og udspekuleret måde? Og den kollekt til dagen, som vi har fået efter reformationen, spræller videre i samme net.

Men hvorfor gik da toldereren mere retfærdiggjort hjem end farisæeren? Han bad virkelig. Den anden var så optaget af at snakke om sig selv, at han glemte det og ikke nåede længere end til at præsentere sig selv, udbrede sig om sin egen retfærdighed og andres manglende. Han var mod synd og syndere, hvad mange er. Selv i vore dage kan man blandt præster finde nogle, der er imod synden. Som i den gamle historie om husbonden, der spurgte karlen, der kom hjem fra kirke, om præstens prædiken og fik svaret: "Ja, han talte om synden". "Men hvad sagde han ellers?" "Det husker jeg ikke, men han var imod den". Jo, synden er hårdt trængt. For ikke alene var farisæeren og toldereren, men også Paulus imod den. Men også gudstjenestens vankundige fornyere vil synden tillivs. Det, der foresvæver dem, er at gøre gudstjenesten til et mere egnet redskab til at jage personlige, sociale og politiske misforhold med, gøre den til et forum, hvor mennesker snakker om sig selv, præsenterer alverdens elendighed: racediskriminering, krigstrusel, forurening og sult, for så at formulere, hvordan man ved Guds hjælp, lidt håndkraft – og mærkeligt nok også ved lidt koketteri for tidens opløsende tendenser – kan nå til at holde styr på al den synd.

Af iver for at bekæmpe synd og syndere pøser man et nyt indhold på gudstjenesten. Men denne kamp burde være begrænset til at være indledende øvelser, på tempeltrappen. Den slags øvelser gjorde Paulus så meget ud af, at de førte ham til en rejse mod Damaskus for at gøre det af med nogle syndere der, de umedgørlige kristne. Men da blev han standset, ved at den Jesus, som han anså for død og uvirkelig,

kom ham i vejen midt på den klare dag og viste sig levende for ham. Så var det for Paulus slut med at kredse om egne og andres fejltrin og genvordigheder, præsentere sig selv med noget, der skulle gøre gudsdyrkelsen mere meningsfyldt og livsnær. Indser man, at Jesus lever, så er med eet alting anderledes for en end før. "Om nogen er i Kristus, så sker nyskabelse". Nu består gudstjenesten ikke mere i at kramme ud med, hvad der er af ondt og godt i Verden og tude Gud ørerne fulde af vore egne påfund til at forbedre den. Nu ser man derimod ham, der har al magten, nu skal der bedes. Agt det kun vel, i Jesu navn bedes der må alle dage, som af et barn i Jesu favn, der kan hans kærlighed smage, føler det på sig alt hans håb Der rækkes os noget i en gudstjeneste, uanset vor retfærdighed. Gudstjenesten er i sig selv et udslag af, at Jesus lever, og et bevis på det, da det jo må være ham selv, der har bragt i stand, at den holdes, at ordet lyder, at han ihukommens i alterets sakramente. Var han nemlig ikke levende, var vi forlængst hørt op med det; og hvad vi selv har bidraget til gudstjenesten i de forløbne 1900 år, har mest været at lave den om efter vort eget hoved, så vi stadig ved hans ånds hjælp har måttet finde tilbage til den igen, stadig må finde dens mening igen.

GUDSTJENESTEN ER KOMMET OS I FORKØBET

Vi er slet ikke vokset fra den overleverede gudstjeneste, så vi må lave en ny og bedre. Vi er tværtimod ikke vokset op til den endnu. Den er ikke et stadium, vi har lagt bag os. Den er tværtimod ved selve sin opbygning kommet os som alle andre tiders mennesker i forkøbet. Den er allerede på det sted, som vi er på vej til. Ved at vise os, at Jesus lever, hjælper den os til at se med nye øjne på os selv og andre. Vore fortrin og mangler, vor succes og vore problemer, er kun een ting. Nu er der også noget andet, den levende herre og dem, han sender os til, og dem, han sender på vor vej. Vi ved, at vi er for ringe. Men til hvad? Til alle hans velgerninger. Vi får altid noget andet og mere at se end os selv, end det, vi vigtede os af, skammede os over, frygtede for, stadig noget andet og mere, end man selv kan ud tænke og frembringe. "Han vil selv give sit folk kraft og styrke", hedder det netop i et af de salmestykker, der er bestemt for messen til idag. Og den oprindelige kollekt er ikke som vor lutherske en blindgyde, men en bøn, der åbner sig mod det nye, en bøn om at Gud "vil skænke de bedende langt mer, end de fortjener og ønsker, fjerne, hvad vor samvittighed frygter, og give, hvad vor bøn ikke vover at begære". I epistel, evangelium og sakramente vises og rækkes os så det, der er langt mer ... Gud takkes og prises så for det med andre salmestrofer: "Jeg er blevet hjulpet, og mit legeme er fremblomstret påny. Du har antaget dig min sag og ikke ladet mine fjender glædes over mig". "Jeg har råbt til dig, og du har helbredet mig".

Ser man, at Jesus lever, ser man roligt bort fra, om man selv eller andre er gode nok, og man hjælpes til at se det gode, der mærkeligt nok sker. Nu kan man

også se nogen man ikke havde ænset før, dem, der virkelig kommer en ved, og samtidig indse, at der er nogen, man slet intet ansvar har for og roligt kan lade passe sig selv. Med Jesus som herre er man nemlig færdig med at være herre over andre og med at lade nogen anden være herre over sig selv – færdig med at tro, at Verdens fremtid afhænger af, om man tager affære i tide og utide. Man ved, at man ikke behøver at gå uden, hvor Gud sender en. Men der går man så, om Jorden skulle brænde – uden bekymringer som den, hvis bøn på forhånd er hørt. Altid er man for ringe til alle de glæder, man høster og sår. For det er af Guds nåde, man er det, man er, og hans nåde imod os vil ikke være forgæves.

* * *

Efterskrift: Betegnende for, hvor truet den overleverede og meningsfyldte gudstjeneste er i vore dage, er den svenske alterbog, hvis udspekulerede overfladiskhed fejrer store triumfer i retning af at forbedre tekstrækken ved at flytte om på læsestykkerne. Epistlen, som kaster det bedste lys over evangeliet om farisæeren og tolderen, er 1. Kor. 15, 1-10, som, det skal indrømmes, forudsætter Jesu opstandelse, hvad så meget andet i Ny Testamente gør. Følgelig flytter svenskerne stykket hen til 1. søndag efter Påske, hvor de lader det skubbe den dags meningsfyldte epistel ud. Evangeliet om farisæeren og tolderen stiller de så sammen med en ny epistel, der overhovedet ikke hjælper til at finde andet i det evangelium, end man har fundet eller ikke fundet i forvejen.

Man må glæde sig over, at "Foreløbige Ændringer i Ritual- og Alterbog" ikke her, som det er tilfældet med Midfaste og med 13. søndag efter Trinitatis, er gået i den barnlige svenske opfindsomheds spor. Om det så er lysten eller modet til også at slemforbedre her, der har svigtet, skal være usagt.

C. B. Hansen

À PROPOS DET KATHOLSKE

AF PASTOR H. C. CHRISTENSEN, AGRI

KULTURMINISTEREN er kommet til at blotte sig og røbe sin inderste mening om den katolske kirke, den er – hvad enhver velbjerget "lutheraner" med respekt for sig selv må mene – fordummende.

En sådan udtalelse vil naturligvis såre enhver katolik, og den røber desværre, at den velkendte protestantiske katolik-forskrækkelse sidder til højbords i dansk "kultur" (så man kan sige at opdragelsen er gået over kulturen, forstået som almindelig takt og god tone). Men bortset fra det, så er den slags officielle udtalelser dybt sår i den ægte enhedsbestræbelse og arbejdet på synlig enhed, som ifølge

sagens natur i ganske særlig grad må være en sag mellem os og den kirke, som vi er ulykkeligt adskilt fra. Sådan må det i al fald bedømmes derfra, hvor kirken i Danmark og den danske stat ser ud til at være eet og det samme. Kirkesamfundene ude i verden må endnu engang konstatere, at den danske kirke er sig selv nok. Her er ingen sorg over kirkens splittelse.

Men nu er der formentlig stadig mennesker i Danmark, der kan tænke sig om. Og mon ikke enhver dansker med sund fornuft siger til sig selv, at hvis den katolske kirke er fordummende, hvad er da den såkaldte kultur, som kulturmisteren står for? Hvilke blomster har den ikke kunnet drive frem? Det siger sig selv, at alt hvad der er katolsk efterhånden MÅ komme i søgelyset. Det andet, det man har besmykket med gloserne "protestantisk", "luthersk" eller "evangelisk", hvor har det ført os hen?

Der er det positive ved ministerens udtalelse, at også den må være med til at tvinge alle katolske kræfter sammen i bøn og arbejde for kirkens fornyelse og enhed i Danmark – i overensstemmelse med hvad der er ægte katolsk, og derfor heller ikke kan være i modstrid med hvad der er ægte luthersk og ægte evangelisk.

Vi trænger til en reformation – mere end nogensinde!

Den vil vi gerne arbejde med på sammen med vore romersk-katolske brødre og søstre.

Den hellige katolske og apostolske kirke har alt hvad der er nødvendigt til frelse. Vi vil gerne fortsat arbejde med på at katolicere den danske kirke.

At alt hvad Kristus har givet os til frelse igen må komme til fuld udfoldelse i Danmark, tror vi vil være til lykke – og ikke til fordummelse.

KOMMENTAR

DEN NYE ABORTLOV GÆLDER IKKE I DANMARK!

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

UNDERTIDEN har man som tilføjelse til en eller anden dansk lov kunnet læse, at "denne lov gælder ikke for Færøerne". – Helt tilsvarende er det nødvendigt at tilføje til den nyligt vedtagne lov om frit fosterdrab, at den ikke gælder for Danmark – eller næsten ikke, for den gælder nemlig ikke for kristne! Man regner vist med, at det stadig er ca. 95% af befolkningen, der tilhører et eller andet kirkesamfund, for alle dem gælder det helt automatisk, at de er undtaget fra denne lov. De står nemlig under en højere lov: Guds klare lov, der siger, at fosterdrab er synd.

At den unge, kvindelige såkaldte kirke-minister er tilhænger af drab på uskyldige børn, skal man ikke lade sig forvirre af, for det er en helt moderne ide at opfatte en minister som "leder" af den kristne kirke. Sagt i al ubeskedenhed, men i

overensstemmelse med Bibelen er det nu engang kirkens præster og biskopper, der er dens ledere – vel at mærke, hvis de er bundet til Bibelen og kirkens bekendelse. Ellers skal man ikke lytte til dem!

Så enkel er sagen: Selv om landets dommere ikke længere kan dømme den slags handlinger, så er de dog dømt af Gud! At der er blevet lavet en lov i Folketinget, som vores dronning har underskrevet, betyder altså intet; det er ikke andet end et stykke papir for dem, der vil være kristne. Ved skriftemålet i kirken læser jeg stadig de 10 bud, Guds lov, op for mennesker helt uafhængigt af, hvilke love Folketinget vedtager. For kristne gælder nemlig de bibelske ord, at man skal adlyde Gud mere end mennesker.

ÆGTESKABSVÆGRING OG ÆGTESKABSKRAV ~ PASTORALT SET

AF PASTOR TH. KÜHL, LØJT

HVAD er ægteskab?

Etymologisk betyder det, hvad der er behæftet med guddommelig ret. Altså har man fra ældste tid skelnet mellem legitimt og illegitimt kønsligt samliv.

Kanonisk ret definerer ægteskabet som en livsvarig monogam forbindelse mellem en mand og en kvinde. Forbindelsen konstitueres ved ægtefællernes consensus og copulatio carnalis. Kirken ser dybere end juraen i ægteskabets væsen.

Ægteskabet er en guddommelig orden og ikke noget af mennesker selv foranstaltet og derfor også kassabelt, sådan som nogle sociologer mener. Ægteskabet har altid været og vil altid være. Der kan næppe tænkes noget mere asocialt end ægteskabets afskaffelse, hvorfor vi også finder ægteskabet højagtet og værnet af marxisterne, såsnart de får magt og ansvar.

Fra meget gammel tid har ægteskabet været anset for et sakramente. I hvert fald er dets væsen ikke udtømt med en blot juridisk, borgerlig og social bestemmelse; der er virkelig noget sakramentalt ved et ægteskab. I Ef. 5, 32 taler den hellige Paulus om det dybe mysterium som ægteskabet afbilder og formidler.

Her må det dog understreges, at det er ægteskabet i dets helhed og ikke coitus, der er sakramental, over for teologer, der trykket og hårdt trængt af en sexualiseret samtid, glider over i en rent hedensk forståelse af det hellige bryllup, eller forledt af freudianisme – bevidst eller ubevidst – drager parallel mellem liturgi og kønsakt. Pas på, at ikke Marcuse og Satan løber med det hele!

I overensstemmelse med den Hellige Skrift anser Kirken kun kønsliv inden for ægteskab for legitimt. Den forbyder derfor ikke blot førægteskabeligt kønsligt samliv, men virkelig også efterægteskabeligt – imod gammelmandsliderligheden –

kort og klart udenomsægteskabeligt samliv.

Den hellige Kirke har altid bundet de troende til ægteskab og stemplet hor og utugt som dødssynd.

DEN HELLIGE KIRKE VIL HOLDE HOVEDET KOLDT OG HJERTET VARMT
Fjenden begyndte temmelig beskedent med anmodning om tilladelse til førægteskabeligt samliv, men agtede naturligvis ikke – ellers kender man ham dårligt – at standse her, nej nu møder han frækt med krav om "ægtevielse" af homofile.

Dette er en både logisk og teologisk uhyrlighed.

Per definition er ægteskabets materie mand-kvinde, og hvor denne mangler, er der i al evighed intet ægteskab.

Det skete engang, at en af de romerske soldaterkejsere offentlig "ægtede" en smuk gladiator. Det vakte dog forargelse selv hos de garvede prætorianere, hvorfor de også meget passende snart skaffede sig af med ham.

Og så oplever vi i dag, at nogle af Satans små fortrolige venner blandt præster og teologer erklærer sig villige til at "vie" et homofilt forhold. Nu tilføjer ganske vist de bedst begavede af dem: Hvis det bliver lovligt. Hertil svarer vi: Hvis Folketinget skulle blive så afsindigt og frækt, at det sætter en sexuel perversitet på linie med det af Gud indstiftede ægteskab, så er vi overbevist om, at den hellige Kirke vil bevare hovedet koldt og hjertet varmt og modsætte sig en forbryderisk lovgivning, en lovgivning, som strider mod naturretten.

Kirken, altså Jesu Kristi, velsigner ikke noget, som ikke er, noget meningsløst. At sætte en kønslig perversitet på linie med et legitimt ægteskab er for det første ulogisk, og for det andet en hån mod det rette ægteskab.

Homofilien er jo ikke noget nyt, vi først nu skal til at tage stilling til, men noget meget gammelt, som der forlængst er taget stilling til. Den var endda meget fremtrædende i det gamle Grækenland. Men da man der tillige var i besiddelse af klar logik og almindelig anstændighedsfølelse, var der aldrig tale om at legitimere som ægteskab, hvad der hverken kan eller bør legitimeres som sådant.

Sexuel udfoldelse hører med til sandt ægteskab, men sexuel udfoldelse er ikke i sig selv ægteskab. Derfor velsigner den hellige Kirke ikke sexuel aktivitet som sådan, men kun i og med legitimt ægteskab. Og da slet ikke i perverterede former. Kirken og en ret præst vil aldrig være at finde der. Nu må vi endelig ikke overvurdere præstens magt og myndighed. Han kan kun give gyldig vielse og virkekraftig velsignelse i Guds navn. Ellers handler han bare i eget og tidsåndens navn. Gud står ikke bag.

Der var også engang en romersk kejser, der udnævnte en hest til konsul. Kun galninge vil påstå, at hesten virkelig blev konsul, mens fornuftige mennesker vil mene, at det var kejseren, der blev tosset. Således falder meningsløse og ugudelige vielser og velsignelser døde og magtesløse til jorden.

Skal de homofiles forlangende efterkommes, må det samme også gælde andre perversiteter. Der kommer sadisten med sin brud under den ene arm og pisen under den anden o. s. v. Og Satan er leveringsdygtig med præster og teologer!

KIRKEN ER IMOD DÆMONI

Kirken er ikke imod sex og eros, men mod den dæmoni, som har besat dem. Det kommer tydeligt frem i den blasfemiske Jesus-film, som debatteres for tiden, vistnok højdepunktet af gudsbespottelse. Liderlighed og porno har altid været til, men nu er den ikke tilfreds med den gode plads, verden giver den, nej i sin dæmoniske frækhed trænger den ind på hellig grund, ja ind i det allerhelligste, ind i vor dyrebare Frelasers rene og syndfri menneskeliv. Nu ser vi resultatet af pornofrigivelsen, politikernes grænseløse naivitet. Pornoen er ufarlig, påstår de. Kristenrealisme vil hellere tro på ufarligheden af en mår i et dueslag!

Atter møder vi det selvmodsigende i vores syge kultur. Samtidig med, at der kræves ægtevielse af noget, som ikke kan blive ægteskab, fremstår der nu mennesker, som er i stand til at indgå ægteskab for Gud og mennesker, men som vægrer sig derved. Ægteskabsvægning. Papirløst ægteskab.

Det er vist en eller anden pjanket og smart journalist, der har skabt dette tåbelige begreb. Som om det papirløse skulle omfatte alt, hvad der hører til ægteskab, lige med undtagelse af et stykke papir! Men det er overhovedet ikke et ægteskab, og forsvarerne er ikke klogere end små børn, der ikke kender forskel på en plovmand og et stykke indpakningspapir. Det er selvfølgelig ikke papiret som papir, men det papiret udtrykker, jaord og ansvarlighed. De papirløse er ansvarsløse.

Man ejer jo heller ikke et hus, før man har skødet på det. Så må man jo også kunne tale hånlige om skødet som bare et stykke papir. Så får vi skødesløs ejendom. Papirløst ægteskab er skødesløst ægteskab! Ansvarsløs, skødesløs, papirløs. Sådan arbejder Fristeren.

PRÆSTER OG TEOLOGER ER DE ANSVARLIGE

Hvordan bliver den pastorale holdning til al denne forvirring? Hvad siger kirke- og bibeltro præster til en sådan ægteskabsvægning? Skal de svare med en modvægning i form af barnedåbsvægning, begravelsesvægning, absolutionsvægning eller kommunionsvægning? For tiden er det ikke muligt at gennemføre ret megen kirketugt. Forudsætningen for kirketugt som for al anden tugt er retfærdighed, ellers virker den ikke. Derfor må vi være forsigtige med at bruge den og se tiden an.

Folket er som får uden hyrde, for hyrderne har slået sig ned som eksistensfilosoffer og statsprotestanter. Sions vægtene fraterniserer med fjenden og beruser sig i tidens ideologier.

Det er først og fremmest præster og teologer, der er ansvarlige for tidens religiøse og moralske forfald, mens sundhed og fornuft overvintrer hos folket.

Hvad skal vi gøre? Vi må først og fremmest se at klare begreberne, udrense den dårlige og falske teologi og orientere os ud fra den bibelske åbenbaring. Det er nemlig ikke bare religionen og moralen, der er ormædt, men også fornuften.

Falsk lære og falsk tænkning har indgået en meget intim forbindelse, og den er for en gangs skyld ikke papirløs. Den er nemlig helt alvorligt ment.

VEJEN FREM ...

AF PASTOR HAKON BOJSEN, SILKEBORG

DET moderne menneske siges at være rationelt tænkende og i besiddelse af logik. Og det er nok rigtigt – på visse områder. På andre synes det blot for logik og fornuft, f. eks. hvad angår religion, etik og kultur, altså alt det, der angår det specifikt menneskelige, det åndelige plan så at sige. Her mener man at tænke logisk og stringent, men alligevel handler man ud af den forfærdeligste overtro og den tykkeste uvidenhed.

For det er overtro og uvidenhed, når en kulturminister kan gå hen og sige, at den katolske kirke har virket fordummende! Åh ja, påstanden kan da være rigtig på nogle få områder, som enhver protestantisk kristen nok vil vide besked om, men som en generel udtalelse er den helt ud i det blå eller rettere langt inde på den sorteste uvidenheds område. Som en biskop ganske rigtigt har sagt: Hvis den katolske kirke ikke havde været, havde en kulturminister ikke haft meget at være minister for.

Og det er den sorteste overtro at mene, at når pornografien og den dermed forbundne blasfemi får magt over kristentro og kristen adfærd, så bliver et land bedre at leve i. Al logik siger simpelthen, at det forholder sig stik modsat.

Det er overtro at mene, at når man blot afkriminaliserer, så vil mennesker af sig selv gå hen og gøre det gode i stedet for af oppositionslyst mod lovens majestæt at handle imod netop denne lov.

Det er overtro at mene, at et land kan beholde sin menneskelige og sociale standard med indbefattet demokratisk styreform på trods af kristendom, når simpelviden kan afsløre, at der intetsteds i verden er demokrati udenfor den kristne kulturkreds – og endog her kniber det mere og mere.

Al kristen logik vil sige, at når Gud dør for et folk, så vil folket også gå til grunde. Eller for at tale på bibelsk grundlag: Når et menneske ikke længere følger sig grebet af Gud, vil det forgribe sig på medmennesket (Kain nægtede som bekendt at lytte til Guds advarsler, og derfor slog han sin broder ihjel).

Med dette som baggrund, må jeg – og formentlig alle kristne i dette land – sige:

Jeg begriber ikke, hvordan vort folks ansvarlige ledere kan føre den kulturpolitik, de nu igennem mange år har ført. Bliver landet mere stabilt i politisk forstand ved den? Bliver mennesker lykkeligere? Kommer børn, unge og ældre til at leve i større harmoni?

Alt tyder på det modsatte. Jamen, hvorfor fører man så den politik? Vel, det kan have så mange grunde, men jeg er sikker på, at den hører sammen med det faktum, at kristendommen har mistet sit tag i befolkningen, og specielt i den del af den, der indtager de ledende stillinger. Gud er med andre ord død for mange af disse mennesker, og så er – for at citere en Nietzsche – alting tilladt. Men gavnligt er det tilladelige altså ikke. For man bryder ganske enkelt det fundament, som ikke blot kristentro, men også sand menneskelighed hviler på. Og når det er sket tilstrækkelig effektivt, kommer overmennesket og indfører diktaturet. Sådan tegner udviklingen sig i hvert fald for undertegnede. Og jeg mener, det er simpel logik, for et samfund kan ikke bestå uden de normer, som kristendommen har indført i vort land, og nu er det disse normer, der fjernes af vore politikere.

TILSKUERE ELLER MEDANSVARLIGE ?

Se, kristne mennesker kan naturligvis trække sig tilbage til ghettoen og sige til det her scizzerede: Det angår ikke kirken, for vi har ikke til opgave at redde et lands moralske struktur. Vi skal forkynde syndernes forladelse og undlade at blande kristendom sammen med moralske, sociale og politiske spørgsmål. Og derfor: Hvis vort folk ikke vil høre på evangeliet, så må de bitre frugter naturligvis blive følgen.

Der er een ting, der forhindrer i hvert fald undertegnede i at sige sådan: Det danske folk er døbt! Derfor må vi også føle ansvar for, at de, der døbes ikke sidenhen kommer under påvirkning af et biologisk menneskesyn, som står i den skarpeste modstrid med det kristne, og derfor må vi også påvirke dem, der indfører omtalte menneskesyn på officielt plan. I gamle dage lyste kirken folk i band, det kan man ikke mere, men så meget burde man kunne sige til menneskers samvittigheder: Med dette menneskesyn udelukker I jer selv fra kirkens fællesskab, for det er et åbent oprør mod den Gud, som vi bekender med vor første trosartikel.

Men der er også en yderligere og mere omfattende grund til at kristne ikke kan tie: Vi er borgere i et retssamfund og vi har demokratiske rettigheder. Derfor har vi som borgere pligt til at kæmpe for de retsnormer, som staten nødvendigvis må have. Vi har pligt til at forsvare de svageste i samfundet, som en socialistisk lovgivning vil prisgive til et stedse stigende moralsk fordærv, fordi den kun vil give efter for ryggesløse pornofabrikanter og kulturradikale atheister. Vi må sige til disse mennesker inde på tinge og hvor de ellers findes: Det frihedsideal, som er ledetråd i jeres lovgivning, befrier ingen, men binder talløse mennesker til et livsforløb, der som indhold kun kan få livslede og menneskeforagt. Og den blasfemi, der følger deraf, kan kun rydde grunden for de involverede mennesker, så de i had

og sadistisk trang vil påtvinge andre det kaos, som de selv sidder midt i. Vi må sige til vore ansvarlige ledere: Dette er ikke blot et spørgsmål om kristendom, men om Danmarks kultur, dets retssystem og sociale normer. Derfor må der under ingen omstændigheder gives plads for "lokum såvel som for Thorsen", for dette er tvang mod hele samfundet og ikke blot overfor en kristen minoritet. Derfor er der her ikke et spørgsmål om filmstøtte eller ej filmstøtte, det er langt mere spørgsmålet om, hvorvidt et såkaldt "frisind", der er et altødelæggende princip, fordi det er uden ansvar, skal have lov til at udvikle sig hæmningsløst over værgeløse mennesker. Og yderligere må man spørge: Vil I, der nu slipper disse ondskabens åndemagter løs, bære ansvaret for følgerne? I ved, at kristne vil blive lagt for had i omtalte film og end mere af de film, som vil blive skåret over samme læst i fremtiden, men vil I også kunne bære ansvaret, når det sadistiske massehysteri bliver sluppet løs over kristne medborgere? Vil I sikre vore borgerlige rettigheder eller vil I gøre det samme, som et sydligt udland gjorde for blot en generation siden?

Ja, jeg ved det så godt: Man vil ryste på hovedet af os og kalde os hysteriske. For man er vel hyllet i den sædvanlige overtro: Et menneske vedbliver at være ansvarligt og medmenneskeligt, uanset hvor meget gift man putter i maden! For der er en tærskel, som et menneske ikke vil overskride.

Synes man virkelig, den offentlige polemik bekræfter denne tro? Og er man sikker på, at i hvert fald ikke nogle fysisk vil overskride den tærskel, som andre og endnu flere verbalt overskrider?

HVEM BÆRER SKYLDEN ?

Se, når alt dette er sagt, kan jeg ikke undlade at føje noget til, noget der angår dette blads læsere og iøvrigt kristne i al almindelighed, og det er følgende: Hvordan er det dog gået til, at det netop er det såkaldt lutherske Danmark, der er blevet foregangsland for de destruktive kræfter? Hvem bærer skylden for denne udvikling? Er det os eller bare "de andre"? Er det monstro vor folkekirkelige struktur, hvor ingen "må tegne firmaet"? Er det bibelkritiken, afmytologiseringen og Tidehverv? Eller er det bare sækulariseringen, der er mere vidt fremskreden her end i de sydligere nabolande? Er det monstro materialismen, der har grebet os alle? Hvem er den eller de skyldige? Det er nok i større eller mindre grad det altsammen og mere til, men altså også vores skyld som kristne! For det danske folk er ikke ringere end andre folk, og vore politikere skulle derfor heller ikke være ringere. Derimod synes den åndelige modstandskraft at være ringere. Og da den ånd synes at være fraværende i den ideologiske strid, må den, der skulle formidle den have svigtet. Og det må være os som kirke, som kristne.

FINDE SAMMEN I FÆLLES NØD

Derfor kan der ikke være anden vej fremover end bodens vej. Vi har syndet mod

Gud og vore døbte medmennesker. Vi har forskanset os i vore ghettoer, vore kirker og missionshuse, eller vi har skjult os, når vi var udenfor ghettoen, vi har ført ofte nytteløse teologiske skriftklogs-stridigheder med hinanden, så vi har hindret hinanden i at tale med myndighed til et folk, der marerides af ideologernes besnærende tvang, vi har kort og godt nægtet at "iføre os Guds fulde rustning", men i stedet øvet alt for mange af kødets gerninger. Og nu er vort folk blevet et sygt folk, et tvivlrådigt og bange folk, i alt for høj grad berøvet tro, håb og kærlighed, mens det dog skulle have været et "Guds folk", Kristi legeme, en ny skabning.

Måske har den sidste tids begivenheder åbnet vore øjne for "ødelæggelsens verderstyggelighed", måske begynder vi nu at finde sammen i fælles nød i os selv og i vort folk, måske kan vi begynde at bede Gud om at sende sin ånd, så vi i stedet for at sidde inde bag lukkede døre af frygt for tiden og dens udfordringer kan gå ud i alverden med den levende Kristus og sige til dem derude: Vi har svigtet jer, men her er svaret, det dybeste svar til alt det, som er ondt og gør ondt midt i en rådløs, moderne verden! Om verden vil forstå os eller forarges på os, om den vil påstå, at "vi er fulde af sød vin" er ikke vort ansvar, men i hvert fald må det være vort ansvar, om det døbte, danske folk får evangeliet forkyndt i ånd og sandhed på en sådan måde, at budskabet bliver hørt. Gid vi måtte være lydhøre for åndens tale i dag, og gid vi måtte blive lydige derefter, og gid åndens frugter måtte blive et resultat af den kristne kirkes virke. Gud hjælpe os til at blive brændende i ånden – inden vi alle brænder inde i et åndløshedens, fortvivlelsens og hadets flammende bål.

"ORIENTERING OM GUDSTJENESTEFORNYELSE"

AF PASTOR O. LUND PALLESEN, LYNGBY

I 1971 udkom i Serien to Hefter (Sommer og Efterår). Det første, "Fantasi og Gudstjeneste" indeholder unægtelig mere Fantasi end just Stof for Gudstjenesten. Vision og Handling skal være med til på Ordets (og Ordenes) Bekostning at give Gudstjenesten Fantasi, Fest og Glæde.

Pastor Per Jensen, Mørkhøj, giver en mere principiel Indledning: "ORDET" og ordene – men hvad med billederne? –

Den mellemmenneskelige Kommunikation har andre Midler end Ordet, Og da Gud blev Menneske, må Kirkens enestående Budskab også kunne udtrykkes i andet end Ord. Ja, disse slår ganske enkelt ikke til, hedder det. Jesu Handlinger og Lignelser viser Billedets og den ydre Aktions Betydning for Forkyndelsen. Den abstrak-

te Tale og Prædikenens Dominans i de reformatoriske Kirkeafdelinger er en farlig og indsnævrende Eensidighed med Henblik på den Fest og Glæde, Gudstjenesten skulde være Udtryk for.

Afmytologiseringen (Bultmann) får også sin delvis berettigede Kritik. Den er en Slags Billedstorm, der står i Fare for at berøve Evangeliet et væsentligt Indhold. Derfor skal Løsenet nu være "Ommytologisering" med Forsøg på ny Billeddannelse, en Re-mytologisering, der ved Hjælp af nye Kommunikationsformer ("en symfoni af lyd, lys, billede og handling") skal forny Gudstjenestens Liv. For "Ordet blev kød og tog bolig iblandt os" citeres det lakonisk til Slut som bibelsk Begrundelse for Experimenterne med de nye Former.

At man her anvender Joh. 1, 14 som Støtte for Forsøgene, røber både en unøjagtig Exegese og en fordrejet Kristologi. Citatet betyder, at "Ordet" – Kristus – slog sit Telt op iblandt os – som det, der var og er på Gennemrejse i vor Verden og ikke lader sig fange eller fastholde i den. "Ordet" blev ikke til et Menneske; men fremtrådte som Menneske iblandt os. – Derfor er den ydre Side af Sagen – Billedet, Handlingen – altid stum i sig selv i denne Sammenhæng – og forlanger en Tydning i Ord –, som jo også Jesu Lignelser krævede det, for at de skulde forstås ret. Den visuelle og kropslige Kommunikation kan aldrig bære "Budskabet" alene – eller formidle det ret; men altid kun være Ledsagefænomen, "Tegn" på den dybere Virkelighed. "Theateret kan ikke blive Kirke" har man rigtigt sagt. "Ordet" under Helligåndsviernesbyrds Vilkår må til, for at Kirken kan fungere efter sit Væsen. "Ordet", Kristi personlige Nærvær, som alt andet overordnet.

Det er derfor glædeligt at læse Pastor Hans Magles Indlæg i Anledning af Harvey Cox's Bog "The Feast of Fools".

Fantasi, Fest og Glæde kan ikke uden videre være Gudstjeneste. Først "når Han selv, Kristus, er der!" Uden Ham er alle vore Forsøg og Arrangementer kun et tomt Hylster. Og Kristus er noget ganske bestemt konkret – ikke en Ide, vi kan manipulere med. Vi lever ikke i en "Institutionskirke", som vi kan forme og bruge, som vi vil; men i den Organisme, der er Kristi Legeme.

Det er derfor misforstået, når man kan mene, at "den gamle Kirke er død – og en helt ny må til" (Cox); eller, at Fest, Dans og Fantasi i Hippiebevægelsens Billeder kan "række ud i forhåbning om en fremtid og et mål". Reformation kan nok være påkrævet i Kirken, men aldrig Revolution. Og at opfatte "Kristus som Klovn", fordi han som sådan afslører et og andet Bedrag i vor Tilværelse, er atter en Mistydning af Kristi Gerning og dens Sigte, som ikke først og fremmest er at afsløre Sandheder i Menneskelivets Ramme, men at bringe Mennesker Frelse under Evigheds-perspektiv.

Ole Skjerbæk Madsens Forsøg på at indtage en positiv Holdning til Beat-musikken og dens Væsen får ham virkelig til at skrive følgende: "Jeg tror, at vi må prøve at forme en teologi og skabe et menighedsliv, som kan være svar på de tanker,

vi møder i beat-kulturen. Teologi bliver til i mødet med andre menneskers kritiske spørgsmål (udhævet her), men ordene er ikke nok". – Dette må siges at være en ny og egenartet Bestemmelse af Theologiens Ramme og Væsen. Den kan næppe stå for nærmere Kritik. Og om end Ord kan være fælles, som anført, mellem Beat-kultur og Kristendom er Berøringsfladen næppe evident. Om moderne liturgiske Reformatorer så kan give omtalte "levende religiøsitet" et "fuldt kristent indhold" må man nok stille sig tvivlende overfor.

EVANGELISKE SANDHEDER

Det andet Hæfte (Efterår 1971) tager et så væsentligt liturgisk Emne som NADVEREN op.

Den indledende Artikel er her skrevet af Lektor, dr. theol. Bjørn Højbo, der i Parentes bemærket er romersk-katholsk Præst.

Overskrift er Citatet "Gør dette til Minde om mig!", Hvis Betydning ifølge Forfatteren hverken er det lutherske "tag, spis og drik!" eller det alm. romersk-katholske "bring stadig dette ublodige Messeoffer på ret Vis!", men noget i Retning af "hold Måltid fremover på den samme Måde som her!" – Nadverhandlingens Form i Kirken er derfor et amputeret Måltid, et "Ydertilfælde af det tilladelige", ingen Nadver, som Kristus vilde det (!).

Radikaliteten i dette "tidshistoriske" Syn ændrer mere eller mindre skjult Nadverens Mening i skæbnesvanger Forstand.

Et fortsat jødisk "Kaburah-måltid", i udvidet Form som Påskemåltid, vil reducere det ekstraordinære, Messias gjorde ved dette Måltid, til en mere eller mindre betydningsfuld Ramme om det gamle – og ikke til det, der gjorde alt nyt –, og som derfor uantastet kan stå alene med sin særlige Form. Her er hverken Tale om "dogmatiske Nødder" til Disciplene eller Kannibalisme eller den påståede Polemik mod Templet og Ofrene. Men intet kan fortone den hellige Nadvers enestående Væsen som Sakramente med den opstandne Herres åndslegemlige Nærvær i just disse indviede Elementer. At Læren om Realpræsens forudsætter platonisk og aristotelisk Ontologi skal dog ikke undervurdere disse filosofiske Begrebers Mulighed for at udtrykke væsentlige evangeliske Sandheder. Forfatteren vover dog heller ikke totalt at afvise deres (eventuelle) Gyldighed. Og det skal næppe være Datidens almene Forståelse – eller Disciplenes Mangel på en sådan, der skal være Norm for vort Syn på og Behandling af den hellige Nadver. At der "skal tænkes i helt andre baner og langt dybere i årene fremover", giver Artiklen her hverken Lyst eller "Dybde" til. Dertil savner den "Ontologi" i alt for høj Grad.

Talen om, at Kirkens Liv efter sin Ide forudsætter små Samfund, hvor "mennesker kommer hinanden ved", for siden at statuere det indbyrdes Fællesskab ved Søndagens Gudstjeneste, vender Tingene helt på Hovedet. Det er ikke vort i Forvejen etablerede menneskelige Fællesskab, der skal statueres og bestyrkes ved Guds-

tjenesten, men tværtom vor Splid og Synd, der skal læges, og et Fællesskab "i Kristus", der trods alle Forskelle skal skabes og styrkes ved Forligelsens Sakramente, der principielt er uafhængigt af, om "vi kommer hinanden ved".

At fremme Evangelieforståelsen ved Brug af diverse dramatiske Midler for endelig at "redde Evangeliet" i Nutidens kirkelige Nybrud – eller i det mindste "fremme" det, forekommer direkte misvisende i Retning af at gøre noget perifert centralt.

Som et Intermezzo fremstilles Nadverhandlingen i 4 Billeder, administreret af en Folkekirkepræst (i sort Præstekjole!) – med en stærkt moderniseret Offertoriebøn af Teilh. de Chardin, en Anamnese og Epiklese fra Basilios-liturgien, et Agnus Dei (treleddet, men eenslydende) og 1. Kor. 10, 16-17 citeret.

SKÆVE TANKER OM NADVEREN

Pastor K. Kyrø-Rasmussen (Baptistpræst) skriver sluttelig om "Nadver og aktionsfællesskab", hvor den moderne Forskydning af kristelige og liturgiske Begreber påny gør sig gældende. De "skæve tanker om nadveren", der her advares imod, er mindre "skæve" end de Synspunkter, Artiklen ensidigt fremfører. Men vi lever jo i den "politiserende" Theologis Tid, og den skal naturligvis også finde Støtte i Liturgien.

Det beholder trods alt sin Rigtighed, at al sand Kristentro primært er den enkeltes Sag. Det skulde være overflødigt at sige i Søren Kierkegaards Fædreland. Kristeligt begyndes der ikke med Gruppen – men med den enkelte, der tages af sides fra Verden – nævnes med Navn og konfronteres med Jesus Kristus som en levende Virkelighed. Og Gudsfolkets og Gudstjenestens Fællesskab er noget, Kristus opretter med og mellem Troens Individualiteter, som han sluttelig frelser i Flok. At "verden derved kommer til at ligge brak", er uden videre Vrøvl, så sandt som Kristus stadig sender sit Folk til Tjeneste i Verden uden derunder at gøre sig selv eler sin Menighed til eet med den. Og når Kirken kaldes Kristi Legeme begyndes der ikke med en tom, vilkårlig Gruppeform; men netop med noget søndret, som Kristus samler. At den forkætrede græske Tankegang atter her må holde for som Prügelnabe, kan ikke undre og er i hel Overensstemmelse med rådende theologisk Mode.

Ingen finder på at nægte, at Frelsen har med hele Mennesket at gøre. Men vort Legemes Forløsning hører ikke denne Æon til; men den kommende Herlighed. Og hvad der gøres her for Kroppen er kun Barmhjertighedens Tegn og Lapperier på et Folk under Dødens Vilkår, ligesom Legemets Ofring til Gud ikke uden videre er identisk med timelig Trivsel. At Verden på "real Måde" er med i Gudstjenesten enten en Banalitet eller sværmerisk Vrøvl. Kristus har ikke kaldt os sammen for at "forny" et verdsligt Fællesskab, men for at skabe et helligt Folk i og af en falden Menneskehed.

LIVSNØDVENDIGE NÆRINGSMDLER

Vi savner, som det siges, det gamle Offertorium markeret i vor Gudstjeneste. Men det er en forunderlig Drejning af Offergavernes Mening, at vi ved Brød og Vin skulde "hente verden ind som led i gudstjenesten". — Brød og Vin er ikke Udtryk for vor Aktivitet, vore Gerninger eller vor Produktion — endsige Udtryk for Menighedens Forhold til Verden. Det er de livsnødvendige Næringsmidler for vor Existens — og på Kirkens Alter Udtryk for vor totale Afhængighed af Gud på Nåde og Unåde. Og når disse Offergaver i den hellige Eucharisti konsekreres til at tjene som Formidlere af Jesu Kristi sakramentale Legeme og Blod, vidner de om Ham, der alene har Livet i sig selv — og stiger ned i os og vort, for at vi skal leve ved Ham af Nåde alene og ikke ved at være Guds Husholdere, hvor smukt det end kan lyde. Vi frelses stadig ikke ved vore Gerninger, disse kan altid kun være Nådens spontane Frugter, når de skal gælde i Guds Rige. Kirken er ikke til primært for Verdens Skyld — men for at være Folket til Guds Ære.

Der siges så meget rigtigt i vor Tid om Kirkens Forhold til Verden; men det siges undertiden så ensidigt og radikalt, at det nærmer sig Kristendomsforfalskning — specielt, når Talen drejer sig om Troens og Kristenlivets Centrum i Kristologi- en og dens Nedslag i Nadverlæren. Vi tror ikke på en theologisk Modernisme, der i velment Missionsiver forskyder Evangeliets Kerne — og vi har ikke Tillid til en liturgisk Reformation, der fortøner, hvad den kristne Gudstjeneste dybest set altid drejer sig om.

(Fortsættes i næste Nummer)

INTIMATIONSTALE

ved Børge Lerbech Sørensens ordination i Filskov kirke
den 13. maj 1973

AF PASTOR OLAV FOG, BLÅHØJ

NÅDE være med jer og fred fra Gud, vor Fader og Herren Jesus Kristus. — Intimation betyder bekendtgørelse, og jeg skal nu om lidt bekendtgøre den mand, som det hellige præste- og prædikeembede i dag skal overdrages til, for at vi sammen i bøn kan overgive ham til Gud, så Gud igen kan give os ham tilbage som en ret præst.

Denne handling er i højeste grad noget, der angår menigheden. Det hørte vi i epistelen, hvor Paulus skriver til Efeserne, at Kristus gav os nogle som apostle, andre som profeter, andre som evangelister, andre som hyrder og lærere for at

gøre de hellige fuldt beredt til deres tjenestegerning, at opbygge Kristi legeme. For at gøre de hellige, altså Guds døbte folk, fuldt beredt, har Gud altså ved Kristus indstiftet et embede, som vel kan have forskellige funktioner: apostlens, profetens, evangelistens, hyrdens og lærerens. Med læreren menes naturligvis ikke skolelæreren, men den, der vogter overleveringen fra Jesus og om Jesus.

Vi må nemlig huske på, at kristne er vi ikke sådan af os selv. Vi er ikke fra fødselen kristne, og heller ikke kan vi gøre os selv til det. Det er kun Gud, der kan det. Og Gud gør det ved at skænke os sin søn Jesus Kristus, der døde for os på Golgata og dermed åbnede os fri adgang til Gud, vor Fader. Sammen med Jesus, men også kun sammen med ham, kan vi træde frem for Guds ansigt og love, takke og prise ham, bede til ham og ofre os selv til ham. Det er vores præstetjeneste. Sammen med Jesus får vi del i alt, hvad der er hans, også hans præstedømme. Vi bliver således præster sammen med Jesus. Det er det, vi kalder "det almindelige præstedømme" eller bedre: alle troendes præstedømme. Den tjenestegerning, hvormed vi opbygger Kristi legeme, kirken, som Paulus talte om, er netop denne præstetjeneste sammen med Kristus.

Ja, men hvordan bliver vi præster, hvordan skænkes Kristus til os? Det har Jesus selv bestemt, da han indstiftede ordets forkyndelse og sakramenterne. Ved den hellige dåbs sakramente indpodes vi i Kristus, hvorved vi fødes til nyt liv og bliver Guds børn. Gennem evangeliets forkyndelse er Kristus os nær med syndernes forladelse og troens ord. Og i den hellige nadvers sakramente skænker han os sit legeme og blod, der er givet og udgydt for os. Kun sådan skænkes Kristus til os. Kun sådan bliver vi præster sammen med ham. Ordet og sakramenterne er ligesom midler, som Gud bruger til at give os Kristus, Helligånden og den saliggørende tro.

Vil man ikke nøjes med disse midler og i stedet for på egen hånd i tillid til egne kræfter, egen forstand eller egen fromhed vil nærme sig Gud, er nøglen til Guds rige drejet om. For en synder kan ikke komme til Gud uden sammen med Kristus.

Derfor har Gud i sin visdom og store nåde sørget for, at der altid er bestemte personer til at tage sig af disse funktioner, som menigheden skal leve af. Gud har ved Kristus indstiftet det hellige embede, da han udsendte apostlene med sit ord og sine sakramenter. For ordets og sakramenternes skyld må der være et embede. Derfor kaldes det også "ordets tjeneste". Det er nødvendigt for troens skyld, for menneskers frelses skyld og er en forudsætning for det almindelige præstedømme. Ordets embede er givet på forhånd, indstiftet af Kristus, og dets indehaver taler og handler på Kristi vegne. Embedet er altså ikke noget, vi indretter på egen hånd eller omformer efter forgodtbefindende.

Den, der indvies til kirkens embede, bliver ikke mere præst end alle andre døbte, men han får overdraget fuldmagt til at udøve en funktion, nemlig som hyrde for menigheden, at vogte den med ordet og sakramenterne. Derfor er ordets tjeneste

som et evangelisk embede også et hyrdeembede, der gør de hellige fuldt beredt til deres tjenestegerning, at opbygge Kristi legeme.

Hvad der i dag skal ske, er derfor noget, der på særlig måde angår jer som menighed. Og det ikke bare som passive tilskuere til noget, biskop og præster foretager sig. Foruden at tale Kristi ord til jer, skal den nye præst også lægge stemme til jeres tak, bøn og bekendelse i gudstjenesten. Han skal ikke alene tale på Kristi vegne, men også på jeres vegne. Men skal han repræsentere jer, så er det også jer, der skal tage denne mand, som ganske bogstaveligt kommer fra jeres egen midte, og overgive ham til Gud, så Gud kan udruste ham med sin Helligånd og give os ham tilbage som ret præst. Det gør I ved bøn – ved at bede. Menighedens deltagelse og dens bøn for ordinanden er en uomgængelig nødvendighed ved en evangelisk ordination.

Det er jeres tjenestegerning, jeres præstetjeneste ved denne ordination. Således er I også med til at opbygge Kristi legeme. Tjenesterne er forskellige, men alle er lige nødvendige. Ingen kan undvære hinanden og – ingen er noget i sig selv. Hvad vi er, skyldes ene og alene Guds nåde og grænseløse kærlighed. Det gælder jer, og det gælder ordets tjenere. Amen.

BISKOP BAUN IN MEMORIAM

En biskop er død! Hvad var hans navn?
Han var hyrde i Viborg, og han hed Baun.
I ham tændte Gud en lysende bavn,
der kaldte til kamp for Kirkens gavn.
Efter hård sejlads er han nået i havn.
Vi sidder tilbage med bispesavn.

T. K.

meddelelse

TIL VORE ABONNENTER

DESVÆRRE er der omkring 100 abonnenter, som vi ikke har hørt fra i 1973. Vi vil derfor tillade os i nær fremtid at tilstille disse et indbetalingskort, og vi beder indtrængende om en ret omgående reaktion i form af en indbetaling, så vi kan slippe for at inddrage abonnementet.

Venlig hilsen,

EKSPEDITIONEN

KRISTEN ANTI-KULTUR

AF PASTOR BØRGE RIISGAARD, HARBOØRE

PÅ Nordisk Kirkeligt Studieråds årsmøde i Kungälv behandlede den svenske religionssociolog, docent Bernt Gustafson, som også er direktør for Den svenske Kirkes Centralråd, emnet fremtidsforskningen med særligt henblik på religionssociologien. I følge referat i Kristeligt Dagblad (16. 4.) udtalte han bl. a.:

DET POST-INDUSTRIALISEREDE SAMFUND

Omkring år 2000 har vi det såkaldte post-industrialiserede samfund. Der vil være flere serviceorienterede aktiviteter og færre produktive. I i-landene vil vi have flere gange så meget til rådighed som nu, mens u-landene stadig vil stå på deres nuværende stade. Folketallet vil være steget enormt. Der vil være fem gange så mange videnskabsmænd med langt større ydelser. Ad kemisk vej kan man kontrollere hvert enkelt menneskes adfærd, f. eks. aggressivitet og sexbehov. Organtransplantationerne vil kunne foretages i et sådant omfang, at man i visse tilfælde vil have svært ved at vide, hvem der er hvem. De nu kendte råvarer og energiresourcer vil være opbrugt. Luftforureningen vil medføre, at der ligger en tåge i atmosfæren, som hindrer nogle af solens livsvigtige stråler i at trænge frem til jorden. En styring vil blive ganske nødvendig, hvis verdens mennesker skal få en nogenlunde udholdelig tilværelse på jorden.

RELIGIONENS ROLLE I FREMTIDENS SAMFUND

Religionen får mindre og mindre betydning for den offentlige og politiske stillingtagen. Og omvendt: når gamle traditioner forsvinder, og materielle synspunkter styrer magthaverne, opstår der en ny længsel hos mange efter religiøse værdier. Små samfund og kulturer vil opstå som en slags protestbevægelser mod det umenneskelige samfund, religionens placering vil blive i anti-kulturen. Social ansvarlighed vil træde i stedet for moralsk ansvarlighed. Ejendomsretten kollektiviseres. Afrika vil blive kristenhedens centrum eller i det mindste ligestillet med USA og Vesteuropa med hensyn til den kristne førerstilling, men med en selvstændig religion præget af rytmer og danse. Det vil være i alles interesse, at privatlivet holdes uden for den offentlige styring. Religionen har sin egen offentlige verden, som dog også vil have behov for styring.

ANTI-KULTUR

Antikultur betyder i denne sammenhæng en bevægelse, som går imod en ny og ringere kultur og arbejder for bevarelse af gamle og gennemprøvede værdier. Antikul-

turen kan blive et alternativ, som styrer sig selv, mens politikerne tager sig af styringen af teknikken og videnskabens andre muligheder. Antikulturen kan blive en åndelig magtfaktor, der regnes med, fordi den har noget væsentligt og umisteligt at give. — —

Såvidt referatet, som jeg gerne vil knytte nogle bemærkninger til. Vi skal endelig lægge mærke til, at der ikke her tales om en a-kultur, at vi altså ikke skulle værdsætte kultur, men roligt kan ringeagte den. Tværtimod! Vi skal virkelig søge at have mest mulig kultur. Vor kultur bygger blot på et andet grundlag og har et andet mål. Som apostlen Paulus forlængst har sagt: Vort borgersamfund er i Himlene, hvorfra vi også venter den Herre Jesus. Gudsriget, som vi både kender i Kristus og venter med Kristus, er vort rette fædreland. Det bestemmer derfor holdning og handling for os i den koloni, som jorden er og bliver. Vi bor på jorden, vi arbejder på den og for den; vi kan lide at være her, vi elsker den og bekymres for den. Men i alt dette søger vi at være bestemt af de værdier, som gælder for Gudsrigets borgerskab. Her finder vi kilden til frimodighed, som fritager os for al selvklynk og alle mindreværdskomplekser.

Bibelen — profeters og apostles vidnesbyrd om Gud og vort liv — er grundskriftet for alle kristne. Vi kan ikke læse (bede og studere) vort grundskrift grundigt nok.

Gudstjenesten er det kristne folks forsamling. Gudstjenesten om søndagen er ikke blot til personlig opbyggelse, ikke heller kun et åndeligt møde for dem, som har religiøst behov. Nej, gudstjenesten er kristnes folkeforsamling — et tegn midt i verden for Kristus og hans folk, stedet, hvor Kristus-livet lever og sætter ind på os, mens vi sættes ind i det ved ordet og sakramenterne.

Her lægges fundamentet for den kristne mod-kultur, som hjemmene siden skal bygge videre på. Hjemmene skal søge at formidle den kristne tradition ved siden af det menneskelige eksperiment. Bøn læres i hjemmet og i kirken, når børnene oplever, at forældrene og menigheden beder sammen. Indholdet i de kristne ord som kærlighed og tilgivelse kan kun komme frem og blive tydelige ud fra situationer, man selv står i.

Tjeneste for Gud er i det hele taget kendetegnet for kristen anti-kultur. Vort Jeg sættes fra tronen; Kristus og mennesket ved hans side står i centrum.

KIRKEN I SAMFUNDET

På spørgsmålet "Hvor er Jesus i alt dette?" i et interview (Kr. Dagbl. 21. 5.) vedrørende den svenske kirkes forhold til staten gav professor Gustaf Wingren, Lund følgende svar, som også vi danske gør vel i ikke straks at glemme: "Lige midt i! Det moderne samfund bliver et brutalt samfund over for de stadigt voksende præstationskrav. Der bliver flere og flere ulykkelige mennesker. Om der i dette samfund fin-

des en menighed, som vil tjene, så er det et eventyr. Vi er på mange måder Filipperbrevet 2, 5-11 (Det samme sindelag være i jer, som var i Kristus Jesus, han, som ...) nærmere end tidligere, nu, hvor kirken er en mindretalskirke. ... Det er i hvert fald helt galt, når kirken kun tror, den kan fungere i et samfund, der beskytter den på alle leder og kanter. Forstår kirken sig selv som tjenende gruppe, der vil give mennesker kærlighed og glæde — og det behøves, om noget gør det — så vil den vide at finde sin plads".

Claus Westermann: Skabelsesberetningen i 1. Mosebog.
Rasmus Fischers Forlag 1973. 46 sider. Kr. 11,50

DENNE lille bog, hvis forfatter er professor i Gamle Testamente i Heidelberg, bærer undertitlen "Om den rette bibelbrug og bibelforståelse". Forfatterens anliggende er da også først og fremmest at pege på, at de bibelske beretninger må tolkes, som de er ment i deres egen sammenhæng, så teksternes eget anliggende kan blive hørt. Vi må altså til teksterne stille disses egne spørgsmål — og ikke de spørgsmål, der udspringer af vore fordomme og vor mere eller mindre bevidste forudforståelse.

For nu at vise, hvordan en bibeltekst må forstås i sin egen sammenhæng, bruger han skabelsesberetningen som eksempel.

Skabelsesberetningens anliggende forstås ikke, siger han, hvis man ser bort fra, at Guds store gerninger mod sit folk — udfrielsen fra Ægypten — er det midtpunkt, hvorfra skabelsen ses. Dertil kommer, at man ikke må isolere skabelsesberetningen fra de øvrige skabelsesudsagn i Bibelen, da det her viser sig, at det, der siges om Gud som Skaber, står i den nøjeste sammenhæng med talen om Gud som Frelser. Det viser sig derfor også, at den måde, hvorpå der tales om Skaber og skabelse i Bibelen, er en lovprisning af Guds majestæt, som den kommer til udtryk i gudstjenesten, hvilket da netop også er skabelsens mål. Naturligvis udtrykker denne lovprisning sig forskelligt efter tid og sted. Således forstået mister vore naturvidenskabelige indvendinger mod og spørgsmål til skabelsesberetningen naturligvis deres mening.

I forfatterens forholdsvis detaljerede gennemgang af Bibelens første tre kapitler siges der mange væsentlige og rigtige ting, som nok kan trænge til at blive understreget med henblik på vor tolkning af de bibelske tekster. Det fortjener også at nævnes, at beretningen om syndefaldet ses som hørende sammen med skabelsesberetningen. I denne sammenhæng må også nævnes understregningen af, at gubbilledlig-

heden ikke er at forstå som et udsagn om menneskets væsen, men om Guds skaben.

Desværre synes forfatteren ikke helt at gennemføre sit eget anliggende, idet han alligevel ikke kan lade være med at stille naturvidenskabeligt betingede spørgsmål til skabelsesberetningen. Det hænger sammen med, at opfattelsen af skabelsesberetningen som lovprisning medfører frihed til forsøg på naturvidenskabelig beskrivelse af verdens tilblivelse. Dette må dog, understreges det, bæres af troen på Skaberen og bringes i forbindelse med lovprisningen. Forfatteren synes her at ville acceptere udviklingslæren som den videnskabelige beskrivelse, men det er dog vist i høj grad et spørgsmål, om udviklingslæren uden videre er acceptabel – selv i moderne naturvidenskab! Det turde dog vist være tvivlsomt! Muligvis er det også udviklingstanken, der gør, at forfatteren kan sondre så skarpt mellem forskellige kilde-skrifter repræsenterende forskellige udviklingstrin. Så ensidigt litterærkritisk lader teksterne sig ikke med rimelighed behandle, og derfor må vi opgive denne skarpe sondring og inddrage en traditionshistorisk betragtningsmåde – netop for at teksternes eget anliggende kan komme til orde!

Når det er sagt, skal der siges: Køb denne lille, koncentrerede bog, og læs den grundigt! Den er det værd! – God fornøjelse! –

Svend Erik Larsen

ARKÆOLOGİ OG LITURGI

I FORTSÆTTELSE af adskillige Bidrag i Dansk Teologisk Tidsskrift (fra 1956 og flgd.) har Sognepræst, lic. teol. Helge Haystrup publiceret nogle Resultater af sine arkæologiske Studier (Oldkristne kirker i Norditalien, Arkæologiske studier i Aquilea, Brescia og Concordia, 94 S. + Billedbilag, Lohses Forlag, 1971).

Forfatteren søger at påvise og dokumentere den nære Sammenhæng, der består mellem de oldkristne Kirkers Indretning og Liturgiens Form den pågældende Tid.

Således er den kristne Basilika ikke uden videre overtaget fra hellenistisk-hedensk Kejserkult – endsige et Vidnesbyrd om Kristendommens tidlige, fundamentale Helleniseringsproces (som hævdet af Ejnar Dyggve) – men tjener som et genuint Udtryk for den oldkristne Kults Art og Væsen.

Gennem minutiøse Undersøgelser på de tre nævnte Lokalteter gør Forfatteren mange værdifulde Synspunkter gældende af Betydning for Liturghistorien. Således Anvendelsen af "Dobbeltkirken" i Aquilea, hvor to parallelle Rum en Tid synes at have været anvendt til henholdsvis "Ordets Tjeneste" og Eucharistien. Den gamle Adskillelse mellem missa catechumenorum og missa fidelium har været markeret i selve Komplekset, ligesom Undervisning under Katekumenatet har været henvist til den "gamle" Kirkesal. Den kunstneriske Udsmykning præciserer på een Gang Forskel og Samhørighed i Rummenes Tid og Brug.

I Brescia konstateres, at Kirken har været orienteret mod Vest. Forklaringen skulde være, at Kristenfolket er som et Skib på Fart mod Evighedens Kyst: Styrmanden (Biskoppen) siddende agter, mod Vest, til Rors på sit Kathedra, Klerikerne var Matroser og Lægfolket Passagerer med de Problemer om Bønsholdning mod Øst eller Alter, dette senere rejser.

Interessant er også Bogens Diskussion om Helgen-, Martyr- og Dødekult i den kristne Kirke, om disse Fænomeners Udbredelse og Art og Relikviekultens Plads i Kirkens senere Historie.

For liturghistorisk interesserede er Haystrups Bog med det gode Billedmateriale nok et nærmere Studium værd, ligesom man må påskønne Påvisningen af den kristne Gudstjenestes Selvstændighed over for den truende "Hellenisering".

O. Lund Pallesen

UDLANDS-NYT

KAN MAN PÅ EEN GANG VÆRE KATHOLIK OG PROTESTANT?

Broder Roger Schutz, prior i Taizé, stiller i tidsskriftet "Unité des chrétiens" dette djærve spørgsmål. Han skriver: "Vi, som vil de kristnes synlige enhed, befinder os i et dilemma. Hvorledes forene ønsket om universelt nadverfællesskab med troskab mod sin egen konfession? Findes der nogen mulighed for et dobbelt kirketilhørsforhold ... Kan biskoppen af Rom, som talerør for den universelle kirke, tillade et sådant dobbelt tilhørsforhold, uden at tvinge nogen til at fornægte den tro, som han har fået af sine fædre? Det ville være ubegribeligt, om en kirke, hvis kaldelse er universel og katholsk, ville udelukke nogen, som deler dens tro".

Dette ligefremme forslag er blevet mødt med begejstring både af teologer og af den ungdom, som skal samles til koncilium i Taizé i sommeren 1974.

Desværre vil det sikkert også blive mødt med mistro af de mange protestanter, som fortsat udbasunerer deres fordomme mod alt, hvad der hedder catholicisme. Det forekommer imidlertid som om dette "dobbelte tilhørsforhold", dels til den katholske kirke, dels til ens egen reformerede kirke, kan være en fremkommelig vej mod genforeningen.

At det netop er broder Roger, som har stillet dette spørgsmål, gør at vi håber, at det ikke skal forblive ubesvaret.

Le Monde

ORTHODOX ADVARSEL MOD KVINDELIGE PRÆSTER I DEN ANGLIKANSKE KIRKE

Når den episkopale kirke samles til generalforsamling i Louisville i slutningen af september, ventes spørgsmålet om kvindens adgang til præsteembedet at blive behandlet. – Over for dette har de orthodoxe medlemmer i en episkopal-orthodox samtalegruppe besluttet at advare mod de negative konsekvenser, denne reform kan

tænkes at få på disse samfunds fortsatte dialog.

De fastslår, at bibelen, kirkemøderne og kirkefædrenes skrifter erklærer, at kun mænd kan blive præster og biskopper. Dette kan ikke relativiseres ved henvisning til historiske og sociale forandringer, uden at man fornægter Guds åbenbaring een gang for alle i Kristus, overleveret os gennem Hans apostle og Kirken.

Ecumenical trends

RE - F O R M A T I O nr. 4 Oktober 1973 16. årgang

C. B. Hansen: Fornyelse af gudstjenesten – eller gennem gudstjenesten	66
H. C. Christensen: Å propos det katholske	68
Poul Ulsdal: Kommentar: Den nye abortlov gælder ikke i Danmark!	69
Th. Kühl: Ægteskabsvægring og ægteskabskrav – pastoralt set	70
Hakon Bojsen: Vejen frem	73
O. Lund Pallesen: "Orientering om gudstjenestefornyelse"	76
Olav Fog: Intimationstale	80
T. K.: Biskop Baun in memoriam	82
Børge Riisgaard: Kristen anti-kultur	83
Svend Erik Larsen: Læst: Claus Westermann: Skabelsesberetningen i 1. Mose- bog	85
O. Lund Pallesen: Arkæologi og liturgi (Læst: Helge Haystrup: Oldkristne kir- ker i Norditalien)	86
Udlands-nyt	87

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst H. C. Christensen, Agri, 8420 Knebel.
Telefon: (06) 36 55 39.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sogne-
præst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rusten-
borgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge Riisgaard, 7673 Harboøre; sognepræst
Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE - F O R M A T I O ved overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37,
2100 København Ø. Postgiro 8,8142. Telefon: (01-68) Ryvang 2971 y.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og koster 20 kr. – for studerende 15 kr.

Grafik: Knud Nørholm – Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face.

Tryk: Dirksen & Junker, Løsning.

R E S E R V E R E T P O S T V Æ S E N E T